

Tid og sted for fag- og svenneprøve

Vi har fått spørsmål om det er mulig å avvike fra forskriften om tid og sted for fag- og svenneprøve, dersom ferieavvikling skaper utfordringer for gjennomføring.

TOLKNINGSUTTALELSE | 25.05.2023

Denne tolkningsuttalelsen er markert som utgått fordi den omhandler den gamle opplæringsloven.

Konklusjon

Fag- eller svenneprøven kan ikke avholdes tidligere enn tre måneder før læretiden er over, og prøven skal som hovedregel avholdes i den bedriften kandidaten har hatt hoveddelen av opplæringen, jf. forskriften 3-46 andre og tredje ledd.

Entreprenørforeningen – Bygg og Anlegg har bedt oss om en tolkning av forskrift til opplæringsloven § 3-46.

Sakens bakgrunn

Dere opplyser at svært mange lærlinger tegner lærekontrakt i månedene august og september, og derfor skal avlegge fag- eller svenneprøver i tidsrommet juni til september. Siden bygg- og anleggsnæringen har

fellesferie i ukene 28-30 stenger mange bedrifter sine bygg- og anleggsplasser. Dette skaper utfordringer, siden fag- og svenneprøvene normalt skal gjennomføres i bedriften kandidaten har hatt hoveddelen av opplæringen. I tillegg er mange prøvenemndsmedlemmer i bygg- og anleggsfagene ansatte i bedrifter som avviker ferie i disse tre ukene. Dette medfører at kandidatene mister én måned i den aktuelle perioden hvor de kan ta fag- eller svenneprøven.

Dere har fått tilbakemeldinger fra noen regionforeninger om at fylkeskommunene praktiserer regelverket veldig strengt, og er lite fleksible til å finne ordninger for gjennomføring av fag- og svenneprøver innen tre måneder før læretidens utløp. Dette legger også ekstra press på prøvenemndene.

Dere har på bakgrunn av utfordringene dere opplever bedt om en tolkning av § 3-46 i forskrift til opplæringsloven (forskriften). Dere ønsker svar på om fag- eller svenneprøven kan avholdes tidligere enn tre måneder før læretiden er over, siden juli forsvinner til ferieavvikling. Vi oppfatter at dere også ønsker en tolkning av regelverket om hvor prøven kan avholdes.

Vårt svar

Når kan fag- eller svenneprøven kan avholdes?

Det følger av forskriften § 3-46 andre ledd at fag- eller svenneprøve ikke kan avholdes tidligere enn tre måneder før læretiden er over. Ordlyden er klar, og bestemmelsen har ingen unntak som gjør det mulig for kandidaten å ta prøven tidligere.

Bestemmelsen ble endret 31.10.2018. Før dette skulle prøven som hovedregel tas ved slutten av opplæringstiden og normalt være avsluttet senest innen to måneder fra slutten av læretiden. De fleste bedrifter avholdt prøvene i et tidsrom fra to måneder før til to måneder etter at læretiden var avsluttet.

I høringsbrevet om endringer i bestemmelsene i forskriften om fagprøve, svenneprøve, praksisbrevprøve og kompetanseprøve fra 30.06.2017 ble det foreslått at prøven som hovedregel skulle avholdes innen kontrakttidens utløp. Dette ble begrunnet med kandidatenes rettssikkerhet, da de er dekket av fylkeskommunens ulykkesforsikring kun frem til utløpet av kontrakten og kandidatene ikke er dekket av yrkesskadeforsikringsloven siden de ikke er arbeidstakere etter kontrakttidens utløp. En forsinket fag- og svenneprøve kunne også føre til et forsinket opplæringsløp for de som ønsker å ta videre utdanning.

Etter innspill fra fylkeskommunene ble det fastsatt at prøven kunne avholdes inntil tre måneder før opplæringstiden var ute. Begrunnelsen var at det ville gi større forutsigbarhet å sette en tidsbegrensning for hvor tidlig det er mulig å avholde prøven.

Siden ordlyden i § 3-46 andre ledd er klar og det ikke finnes rettskilder på at bestemmelsen kan tolkes på en annen måte, kan ikke fag- eller svenneprøven avholdes tidligere enn tre måneder før læretiden er over.

Hvor skal fag- eller svenneprøven avholdes?

Vi oppfatter som nevnt at dere også ønsker en tolkning av forskriften § 3-46 tredje ledd, om hvor prøven skal avholdes.

I § 3-46 tredje ledd går det frem at prøven «normalt» skal gjennomføres i den bedriften der kandidaten har hatt hoveddelen av opplæringen. Ordlyden åpner altså for en mulighet for at prøven unntaksvis kan tas et annet sted. Hvor prøven unntaksvis kan avholdes fremgår ikke av ordlyden. I høringsbrevet vist til over ble det foreslått å eksplisitt nevne prøvestasjon som et unntak. Dette ble ikke vedtatt, men det er kjent at prøvestasjoner benyttes som sted for fag- og svenneprøve.

Fylkeskommunen kan, etter å ha innhentet råd fra prøvenemnda, bestemme at hele eller deler av prøven skal avholdes på et annet sted, jf. § 3-46 femte ledd. Hovedregelen er likevel at prøven skal tas der kandidaten har hatt hoveddelen av opplæringen, og vi ser at dette kan skape utfordringer for bransjen i fellesferien.

Konklusjon

Fag- eller svenneprøven kan ikke avholdes tidligere enn tre måneder før læretiden er over, og prøven skal som hovedregel avholdes i den bedriften kandidaten har hatt hoveddelen av opplæringen, jf. forskriften 3-46 andre og tredje ledd.

Utdanningsdirektoratet har ved henvendelsen deres blitt gjort oppmerksom på den aktuelle utfordringen, og vi vil vurdere om vi vil ta opp denne problemstillingen i arbeidet med ny forskrift til opplæringsloven som skal på høring i 2023.

Vår referanse: 2022/2870